

PEPA WHAKATAKOTO TAKE TŌMUA:

TIROHANGA WHAKATĀTARENGA MĀKETE KI NGĀ RATONGA PĒKE WHAIARO

Tiro whānui

Nō 20 Pipiri 2023, i tonoa mātou e te Kāwanatanga ki te titiro whakatātare mō te 14 marama te roa i te whakataetaetanga mō ngā ratonga pēke whaiaro i Aotearoa me i kore e kite e pai noa te haere, ina kāore, me ahatia kia whakapai ake.

Tirohanga whakatātarenga mākete

Ko te tirohanga whakatātarenga mākete he tiro hōhonu, he tiro motuhake ki ngā āhuatanga e pā ana ki te whakataetaetanga mō ngā rawa, ngā ratonga rānei, kia mōhio mēnā e pai ana te haere o te whakataetaetanga me i kore rānei e whakapai ake. Kua whakaputanga e mātou [he aratohu](#) hei whakaahua i ā mātou tukanga me te ara i whāia ki te titiro whakatātare ki te mākete, me te āhua o te whakamahinga i ngā mōhiohio.

Ngā kaupapa

Ko te tirohanga mātou i ngā kaupapa e whai ake nei:

- Te whakataetaetanga mō ona anō āhuatanga: he pēhea te whakataetae a ngā kaituku ratonga pūtea pēke whaiaro, ngā whare pēke me ērā atu whare tuku pūtea, tētahi ki tētahi? Ko ēhea ratonga pūtea pēke whaiaro he kaha rawa, he iti rawa rānei te whakataetaetanga?
- Te pāpātanga ki te tangata: he mea whai painga te whakataetae mō ngā rōpū taupori katoa? He pāpātanga ake a te whakataetae mō ngā ratonga pūtea pēke whaiaro ki a ngāi Māori?
- Te urunga me te whakanuinga: āe rānei ka takoto mai he ārai, he mānuka ki ngā kaiwhakataetae e hiahia ana ki uru ki tēnei mahi, ki te whakawhānui rānei i a rātou rātonga? Ki te pēnei, he aha rā?
- Te rapu me te whakawhiti: he ngāwari noa, he uaua rānei mā te hunga whiwhi rātonga kia whakataurite i ngā kaituku ratonga kē, ngā whare pēke me ērā atu whare tuku pūtea, me te whakawhiti ki tētahi atu?
- Te auhatanga: he mea auaha tonu ngā kaituku ratonga pēke pūtea whaiaro, ngā whare pēke me ērā atu whare tuku pūtea? E kite ana tātou i Aotearoa nei te momo auhatanga me te tauwhatinga e kitea ana i ētahi atu whenua o te ao? He ārai rānei e tū ana hei aukati i ngā kaituku ratonga kia auaha ake?
- Te whai huamoni: ka nui tonu te whai huamoni o ngā pēke o Aotearoa? Ki te pēnei, he aha te take e pērā ai, ka taea rānei te kaha o te whakataetaetanga te whakakore atu hei pūtaka?

Kei te hiahia mātou ki te rongo kōrero mai i a koe he aha rā ngā tino take, mehemea ko ēnei pātai a mātou ngā mea tika hei pātai atu.

Kōrero mai

Kei te hiahia mātou ki te rongo kōrero mai i a koe me he mea whaihua tonu ki a koe te mahi a te whakataetae i roto i te rāngai pēke pūtea whaiaro, kāore rānei. Me ēnei āhuatanga hoki:

- Āe rānei, e arotahi ana mātou ki ngā ratonga pēke pūtea whaiaro tika?
- E pātai ana mātou i ngā pātai tika, e whakarite ana hoki i ngā tātaranga tino whaihua?

Ko ētahi kaituku ratonga pēke pūtea whaiaro ehara i te 'whare pēke'. Kei te hiahia mātou kia rongo kōrero mai i ngā kaituku ratonga pēke pūtea whaiaro katoa e mahi ana i tēnei wā me ērā ka tū pea hei kaituku ratonga ā tōna wā, te hunga whiwhi ratonga me ngā māngai kaiwhiwhi ratonga me ērā atu rōpū whaipānga hei āwhina i a mātou ki te tuari i ā mātou kōrero mō tēnei tirohanga whakatātarenga.

Me whakapā tonu mai ki a mātou, ā, arā anō ētahi huarahi ake e whai koha ai koe puta noa i te whakahaere o tēnei mahi.

Whakapā atu ki: marketstudies@comcom.govt.nz Ki te hiahia koe kia rongo i ngā kōrero hou mō te haere o ngā mahi nei me rēhita mai koe i [konei](#).

Pēke pūtea whaiaro

Ka tirohia ērā āhuatanga tērā e pā mai ki te whakataetaetanga mō te taha ki te whakarato, te whakawhiwhi rānei i ngā ratonga pēke whaiaro. Mō tēnei o ngā tirohanga whakatātarenga, ko ēnei ngā ratonga pēke whaiaro ka whakawhiwhia noatia e te tangata mō ngā pūtea tara ā-whare.

Ka whāiti mai ki ēnei rātonga ko; ngā mahi tuku moni, te penapena pūtea, ngā kaute pūtea penapoto, penaroa hoki, ngā tukunga moni tuhene, te pūtea taurewa whaiaro, whare hoki me te taurewa kāri nama. Kāore ngā wāhi kāore e whāiti mai ana ki tēnei tirohanga whakatātare, ko ngā pūtea rangatōpū, pūtea whare pakihī, pūtea tauhokohoko, me ngā ratonga pakihī me te ahuhenua.

Ko tēnei te wā tuatahi kia titiro whakatātare, kia hōhonu ai te arotake kia kite mēnā he mea whai painga ki te hunga whiwhi ratonga o Aotearoa te whakataetae pūtea pēke whaiaro puta ana i roto i te wā roa, nā reira me tuku mai ō whakaaro.

Ngā wāhi arotahi

I roto i te whānuitanga o ngā ratonga pūtea pēke whaiaro, ka arotahi mātou ki ngā pūtea pēke (te tuku moni, te penapena pūtea me ngā pūtea penapoto, penaroa hoki, me ngā ratonga moni tuhene) me ngā pūtea taurewa kāinga. He mea hāngai tonu ēnei ratonga ki te nuinga o ngā tāngata i Aotearoa, he mea whaitake rānei ki te hunga e whiwhi ana (pūtea taurewa kāinga).

Ko te whakaaro ia ko te arotahi ki ēnei ratonga te ara pai mō te tirohanga whakatātare e whai painga ai te hunga whiwhi ratonga o Aotearoa – engari e rapu whakaaro ana mātou i a koe mō ngā ratonga pūtea pēke whaiaro hei arotahinga tonu mā mātou.

He pārongo atu anō

Toro atu i tā mātou [pae tukutuku](#) mō ētahi atu pārongo me te pepa whakatakoto take tōmua.